

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania F. N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o datę przyznania prawa do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 listopada 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 maja 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od F. N. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) na rzecz radcy prawnego W. K. tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu skarżącemu F. N. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 30 maja 2019 r., oddalił apelację ubezpieczonego F. N. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z 20 maja 2018 r., którym oddalono odwołanie F. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Oddziału w Z. z 16 października 2017 r. przyznającej ubezpieczonemu emeryturę od 1 października 2017 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta przywracała powszechny wiek emerytalny dla mężczyzn wynoszący 65 lat.

W odwołaniu od decyzji organu rentowego ubezpieczony domagał się ponownego jej rozpatrzenia z powodu niezgodności ze stanem faktycznym. Przedstawił przebieg swojego zatrudnienia oraz dotychczasowe starania o przyznanie emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Na podstawie akt organu rentowego Sąd Okręgowy ustalił, że F. N. (ur. 9 czerwca 1952 r.), 65 lat ukończył 9 czerwca 2017 r. W dniu 26 września 2017 r. złożył wniosek o przyznanie mu emerytury, który został rozpoznany zaskarżoną decyzją przyznającą mu emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym od 1 października 2017 r.

Sąd Okręgowy ustalił również, że decyzją z 26 czerwca 2013 r. ZUS odmówił F. N. prawa do emerytury w wieku obniżonym, ponieważ nie udowodnił on co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Jego odwołanie od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z 26 listopada 2013 r., w którym uwzględniono mu jedynie 13 lat 7 miesięcy i 1 dzień pracy w szczególnych warunkach. Apelacja odwołującego się od tego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 8 stycznia 2015 r. Sąd Najwyższy postanowieniem z 12 kwietnia 2016 r., I UK 213/15, odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W dniu 29 września 2016 r. ubezpieczony ponownie złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, który został załatwiony odmownie decyzją z 20 października 2016 r., gdyż nie przedłożono żadnych nowych dowodów mających wpływ na prawo do tego świadczenia. Postanowieniem z 24 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w G. odrzucił odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (ze względu na powagę rzeczy osądzonej wcześniej prawomocnym wyrokiem sądu).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy za bezsporne uznał, że powszechny wiek emerytalny (65 lat) F. N. osiągnął w dniu wejścia w życie nowelizacji tego parametru (1 października 2017 r.) i z tym dniem nabył prawo do

emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Ubezpieczony nadal domagał się ustalenia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, do której prawo miał nabyć – według swojego przekonania – w 2012 r. z chwilą ukończenia 60 lat. Sąd Okręgowy oddalił jednak wniosek ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach, gdyż okoliczności te nie miały związku z rozpoznawaną sprawą. Sąd podkreślił, że obecne postępowanie dotyczy ustalenia właściwej daty przyznania emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, natomiast sprawa o przyznanie emerytury w niższym wieku emerytalnym została już prawomocnie rozstrzygnięta i nie ma możliwości powrotu do tej kwestii w obecnej sprawie. W konsekwencji Sąd Okręgowy oddalił odwołanie F. N. .

Wyrok zaskarżył apelacją ubezpieczony, zarzucając nieuwzględnienie wniosku o przesłuchanie świadków oraz błędne przyjęcie, że nie wskazał daty, od której domaga się przyznania emerytury, gdyż wskazał ją w swoich pismach procesowych jako 10 czerwca 2012 r. Wniósł o dopuszczenie pominiętego dowodu z zeznań świadków i zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja nie jest zasadna. Potwierdził prawidłowość ustalenia nabycia przez ubezpieczonego prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od 1 października 2017 r. W odniesieniu do emerytury w niższym wieku emerytalnym przyjęto za Sądem Okręgowym, że zaskarżona decyzja nie dotyczyła tego świadczenia, lecz emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Sąd Apelacyjny przypomniał, że kwestia braku uprawnień ubezpieczonego do emerytury w niższym wieku emerytalnym została już wcześniej prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 8 stycznia 2015 r.

W utrwalonym orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że zakres rozstrzygnięcia sądu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść decyzji organu rentowego, od której zostało wniesione odwołanie. W rozpoznawanej sprawie zaskarżono decyzję ZUS z 16 października 2017 r. przyznającą emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Wobec tego, zdaniem

Sądu Apelacyjnego, przeprowadzenie w sprawie dowodu z zeznań świadków na okoliczność pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach było zbędne, ponieważ nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł ubezpieczony, zaskarżając wyrok ten w całości. Skargę oparto na podstawie naruszenia: 1) art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że skarżącemu nie przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; 2) art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. przez błędną odmowę dopuszczenia dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia powoda w szczególnych warunkach.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pełnomocnik skarżącego powołał się na jej oczywistą zasadność. Uzasadnienie wniosku ograniczono do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania wobec braku spełnienia przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Według art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jednocześnie, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać między innymi uzasadnienie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, zaś w art. 398³ § 3 k.p.c.

stwierdzono, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Jako okoliczność mającą przemawiać za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik skarżącego powołał oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, lecz także wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście występuje. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym – w jego ocenie – wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) a wobec tego w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531 i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, o tyle dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się przez skarżącego jedynie do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Wśród elementów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej w art. 398⁴ § 2 k.p.c. ustawodawca wymienił obowiązek sformułowania przez skarżącego wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i przedstawienia jego uzasadnienia. Spełnienie tego wymagania konstrukcyjnego skargi polega na przedstawieniu odpowiedniego, wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek uregulowanemu w art. 398⁹ § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2015 r., III PK 6/15, LEX nr 1723780). Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna dotyczyć ustawowo określonych przyczyn (art. 398⁹ § 1 k.p.c.) z zachowaniem standardu odpowiedniego do powagi i celów postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2010 r., III UZ 2/10, LEX nr 622211).

W obecnej sprawie skarżący nie przedstawił odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ograniczając się do postawienia kilku hipotez niepopartych wywodem prawniczym. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zostało ograniczone do pięciu ogólnie sformułowanych zdań (s. 3 i 4). Nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie tego wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2015 r., IV CSK 613/14, LEX nr 1678089). Stwierdzając, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, skarżący powinien był przedstawić wyodrębniony wywód, wykazujący, że tak jest w rzeczywistości. Należy bowiem powtórzyć, że zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Twierdzenie o oczywistym charakterze naruszeń prawa materialnego i procesowego nie zwalnia skarżącego z konieczności przeprowadzenia wywodu, że owo oczywiste naruszenie jest formą kwalifikowaną, uzasadniającą kontrolę zaskarżonego orzeczenia.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy przyznał skarżącemu prawo do emerytury poczynając od 1 października 2017 r., po osiągnięciu przez ubezpieczonego powszechnego wieku emerytalnego (65 lat). Przedmiotem tej

decyzji nie było przyznanie emerytury w wieku obniżonym (60 lat). Kwestia uprawnień skarżącego do emerytury w wieku obniżonym została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokami Sądu Okręgowego w G. z 26 listopada 2013 r. i Sądu Apelacyjnego w (...) z 8 stycznia 2015 r. Skarżący domaga się nadal przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym, której jedną z przesłanek jest wykazanie 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na wcześniejsze prawomocne rozstrzygnięcie sporu o prawo skarżącego do emerytury w niższym wieku emerytalnym i doszedł do prawidłowego wniosku, że przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach jest zbędne. Obecna sprawa nie dotyczyła prawa do emerytury w wieku obniżonym (nie taki był przedmiot rozstrzygnięcia zaskarżonej decyzji organu rentowego).

Sformułowany przez skarżącego zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c. nie został uprawdopodobniony nie tylko we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, lecz także w uzasadnieniu jej podstaw.

Skarga kasacyjna nie spełnia wymagań z art. 398⁴ § 2 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., ponieważ nie przedstawiono w niej argumentacji potwierdzającej, że w istocie jest ona oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., postanowił odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (pkt 1 postanowienia). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. (pkt 2 postanowienia) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).